

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 417/2022-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky advokátky [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou MKB LEGAL s. r. o., Wilsonova 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní sp. zn. 2T/84/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní sp. zn. 2T/84/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **300 eur**, ktoré jej **j e** Okresný súd Bratislava V **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Bratislava V **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **492,31 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. júna 2022 domáhala vyslovenia porušenia svojich základných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1, na prerokovanie

veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv na prejednanie svojej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“). Tiež navrhovala prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľka bola opatrením okresného súdu č. k. 2T/84/2017 z 9. októbra 2020 ustanovená za obhajkyňu odsúdenému [REDAKOVANÉ] v trestnom konaní vedenom pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 Trestného zákona. Sťažovateľka 20. novembra 2020 a neskôr 5. januára 2021 zaslala okresnému súdu návrh na odmenu a náhradu hotových výdavkov súdom ustanoveného obhajcu 327,61 eur.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka poukazuje jednak na porušenie zákonom stanovenej lehoty na rozhodnutie o jej návrhu (30 dní; § 553 ods. 3 Trestného poriadku), ako aj lehoty na vybavenie jej sťažnosti na prietahy (30 dní; § 65 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Od doručenia jej návrhu okresnému súdu do podania ústavnej sťažnosti ubehlo 19 mesiacov.

III.

Postup v konaní

4. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 417/2022 zo 14. júla 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ústavný súd doručil ústavnú sťažnosť účastníkom konania na vyjadrenie.

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení uviedla, že lehota 30 dní, ktorá je uvedená v § 553 ods. 3 Trestného poriadku, je lehotou poriadkovou. Dôvodom, pre ktorý nebolo v uvedenej lehote rozhodnuté o návrhu sťažovateľky, bolo administratívne pochybenie, keď vedeniu súdu nebola predložená sťažnosť (urgencia) sťažovateľky. Uznesením okresného súdu č. k. 2T/84/2017 z 10. augusta 2022 bolo príslušnou vyššou súdnou úradníčkou rozhodnuté a vyhovené návrhu sťažovateľky v celom rozsahu. Uvedené uznesenie bolo sťažovateľke odoslané v ten istý deň. Výšku požadovaného finančného zadosťučinenia považuje za neprimeranú.

6. K vyjadreniu predsedníčky okresného súdu bolo pripojené aj vyjadrenie vyššej súdnej úradníčky a asistentky senátu okresného súdu 2T, ktoré uviedli, že k nerozhodnutiu o návrhu sťažovateľky došlo z dôvodu nedopatrenia. Uviedli, že v súdnom manažmente bolo uvedené, že spis (sp. zn. 2T/84/2017) je zapožičaný na Okresnom súde Bratislava IV. Po šetrení bolo zistené, že tomu tak nie je a spis sa nachádza na okresnom súde.

III.2. Replika sťažovateľky:

7. V ďalšom podaní sťažovateľka uviedla, že zmeškanie akejkoľvek zákonom stanovenej lehoty orgánom verejnej moci je vždy porušením zákona zo strany orgánu verejnej moci so všetkými dôsledkami z toho plynúcimi a vždy zakladá prietahy v predmetnom konaní. Okresný súd ignoroval všetky jej podania a tento protiprávny stav trval, až kým sa neobrátila na ústavný súd. Vyjadrenia zamestnankýň okresného súdu považuje sťažovateľka za účelové. Oceňuje promptné konanie zo strany okresného súdu, avšak pokiaľ nebudú peňažné prostriedky pripísané na jej účet, ide iba o nápravu *de iure*, nie *de facto*. Sťažovateľka požadovanú výšku finančného zadost'učinenia odvodzuje od dĺžky nečinnosti okresného súdu v úplne triviálnej veci, pričom v jej veci nedokázal dodržať zákonom stanovenú lehotu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 48 ods. 2 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov s právnym režimom súdnej ochrany podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre účastníka (II. ÚS 32/02, obdobne rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 16. decembra 2003 vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00).

10. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, predmetom konania bolo rozhodovanie o trovách v bežnej trestnoprávnej veci (osvedčenie sa odsúdeného v skúšobnej dobe). Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti už konštatoval, že rozhodovanie o trovách trestného konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, kde dĺžka konania nie je závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci (III. ÚS 342/2018, IV. ÚS 126/2019).

11. V správaní sťažovateľky neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania. Sťažovateľka sa opakovaným návrhom z januára 2021, ako aj sťažnosťou na prietahy v konaní z novembra 2021 snažila odstrániť namietaný protiprávny stav.

12. Sťažovateľka podala okresnému súdu návrh na odmenu a náhradu hotových výdavkov súdom ustanoveného obhajcu v novembri 2020 a januári 2021, pričom okresný súd o tomto návrhu rozhodol v auguste 2022. Z uvedeného je nepochybné, že okresný súd nerozhodol v lehote 30 dní od podania návrhu podľa § 553 ods. 3 Trestného poriadku. Prekročenie zákonnej lehoty na rozhodnutie o trovách konania v namietanom rozsahu je ústavne neakceptovateľné. Ústavný súd

podotýka, že v prerokúvanom prípade ide o odmenu sťažovateľky za vykonanú službu. Prostredníctvom činnosti sťažovateľky štát realizuje právo na právnu pomoc, resp. právo na obhajobu – a to aj v prípadoch povinnej obhajoby [v posudzovanom prípade § 37 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku]. Podanie návrhu na priznanie trov právneho zastupovania možno vnímať ako vystavenie faktúry s lehotou splatnosti. Je oprávnením štátu prostredníctvom okresného súdu skontrolovať správnosť vyúčtovania, rovnako je ale povinnosťou štátu v primeranej lehote rozhodnúť o priznaní trov právneho zastupovania. Nerozhodnutie o trovách právneho zastupovania výrazne po lehote ustanovenej zákonom vytvára stav, keď sťažovateľka poskytne službu vopred, ide o službu, na ktorej poskytnutí má sám štát záujem, s tým, že štát jednostranne vnúti poskytovateľovi služby (advokátovi) zjavne neprimeranú lehotu splatnosti za poskytnuté služby, ktorá je navyše v rozpore so zákonom (obdobne III. ÚS 401/2021).

13. Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená či neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieskumov, ak činnosť všeobecného súdu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty ohľadom tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľka obrátila na štátny orgán, aby o jej veci rozhodol (IV. ÚS 396/04).

14. Vo vzťahu k tvrdeniu okresného súdu upriamujúceho pozornosť na administratívne pochybenie (chybný zápis v súdnom manažmente) ústavný súd permanentne judikuje, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieskumov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prieskumy (II. ÚS 481/2017, III. ÚS 461/2021).

15. Na základe uvedeného ústavný súd kvalifikoval nečinnosť a nesústredenú činnosť okresného súdu ako relevantné prieskumy v namietanom konaní. V tomto dôsledku okresný súd porušil základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieskumov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16. Ústavný súd nevyhovел návrhu sťažovateľky, aby v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieskumov, pretože označená vec už bola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti rozhodnutá. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že uloženie príkazu konať bez zbytočných prieskumov okresnému súdu v namietanom konaní by v uvedenej situácii bolo bezpredmetné (IV. ÚS 126/2019).

17. Sťažovateľka ďalej namietala porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu v kontexte s namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Argumentovala, že okresný súd nerozhodnutím o jej návrhu na priznanie trov právneho zastúpenia v zákonom stanovenej lehote porušil aj jej vlastnícke právo tým, že jej zmaril možnosť nadobudnúť majetok – peniaze (odmenu za vykonanú právnu službu).

18. Pri prieskume opodstatnenosti tejto sťažnostnej námietky považuje ústavný súd za relevantné, že v prípade sťažovateľky nedošlo k úplnému zmareniu nadobudnutia vlastníctva k peniazom predstavujúcim odmenu za právne zastupovanie, ale len k oddialeniu nadobudnutia tejto peňažnej sumy. Ústavný súd prihliadol aj na to, že sťažovateľka má prípadnú možnosť uplatniť si náhradu škody, ktorá jej vznikla v dôsledku oneskoreného vyplatenia predmetnej peňažnej sumy. Zároveň

ústavný súd tiež podotýka, že vyslovenie porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia predstavuje kompenzáciu ujmy, ktorá sťažovateľke postupom okresného súdu v namietanom konaní vznikla (IV. ÚS 126/2019). V tomto rozsahu preto ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel.

V.

Finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania

19. Sťažovateľka v prípade vyhovenia ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie finančného zadosťučinenia 3 000 eur. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia základných práv sťažovateľky bola nečinnosť a nesústredená činnosť okresného súdu. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania na okresnom súde (19 mesiacov), správanie a aktivitu sťažovateľky, význam konania pre sťažovateľku, postup okresného súdu, ako aj skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu bolo o nároku sťažovateľky rozhodnuté, ústavný súd považoval za spravodlivé podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie 300 eur. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

20. Sťažovateľka má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 193,50 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 11,63 eur + 20 % DPH. Ústavný súd za ďalšie podanie (repliku sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu) náhradu trov konania nepriznal, pretože v nej ústavný súd nezistil žiadne nové skutočnosti. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 492,31 eur s DPH (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2022

Peter Straka
predseda senátu